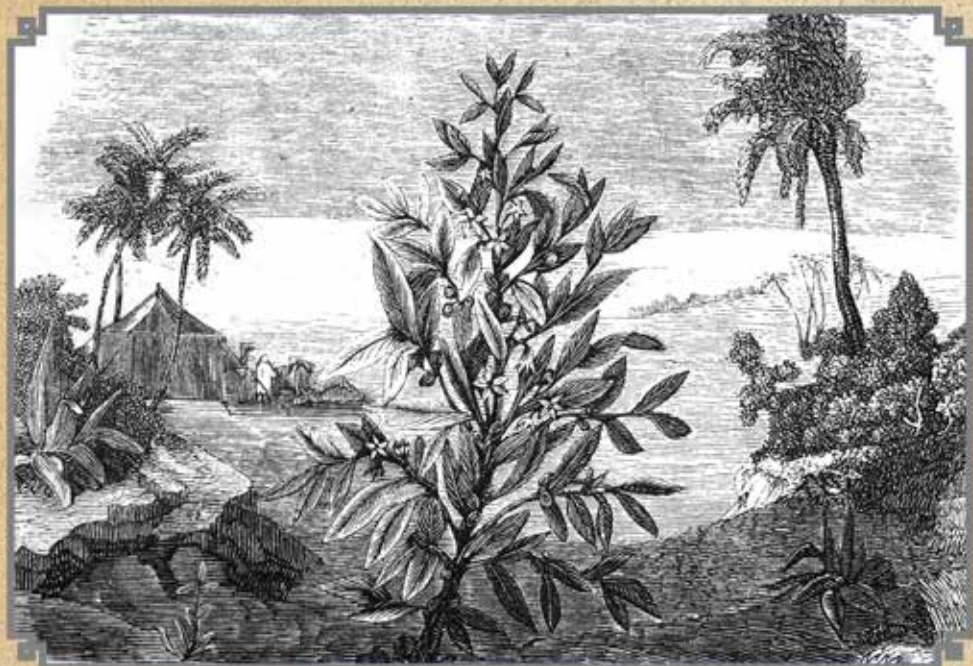

Kaffets historia

Återutgivning av text från 1871

En publikation från
e-boksbiblioteket.se

Kaffets historia.

Återutgivning av text från 1871

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-577-1

Copyright © 2019 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.
Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

I den här e-boken får du veta mer om hur odlingen av kaffet uppstod och sedan spred sig över världen.

Du får också en spännande inblick i vilka olika typer av kaffe som var populära för 150 år sedan.

Den här texten publicerades ursprungligen år 1871 i tidskriften "Svenska Familj-Journalen" med rubriken "Om kaffet och dess införande".

Texten publicerades anonymt.

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

I den här e-boken publicerar vi originalets text ordagrant och helt utan ändringar, alla namn, uttryck och till och med felstavningar har behållits.

Kaffets historia

Den här texten publicerades ursprungligen år 1871 i tidskriften "Svenska Familj-Journalen" med rubriken "Om kaffet och dess införande". Texten publicerades anonymt.

Oaktadt de gissningar, som de lärde uppställa, och hvilka gått ända derhän, att inblanda sjelfve fader Homerus i saken, synes det nu temmeligen bevisadt, att kaffet var obekant för de gamle och att det samma måste betraktas som en den moderna bildningens acquisition.

År 656 efter Hedschra*, det vill säga i trettonde århundradet efter den kristna tidräkningen, anför historieskrifvaren Ahmet-Effendi kaffet såsom grundbeståndsdel af en ganska angenäm dryck och påstår, att en dervisch var den förste, som beredde en dekokt deraf. I motsats härtill påstår dock franska vetenskapsakademien, att denna uppfinning härstammar från priorn i ett kloster, beläget i den del af Arabien, hvarest kaffebusken är inhemsk.

Denna lärda förening uttalar sig öfver ämnet på följande sätt:

---

* Hedschra betecknar den Muhamedanska tidräkningens början vid Muhameds flykt från Mecka till Medina år 622 efter Kristi födelse.

»Kaffets egenskaper upptäcktes af en prior; han hade en längre tid gjort den iakttagelsen, att getterna, då de ätit deraf, blefvo särdeles lifliga och muntra; därför föll han på den tanken, att betjena sig af fröet, för att hålla sina munkar vakna under morgonbönerna, hvarvid de icke sällan insomnade.»

Men vare sig nu, att kaffet, som dryck, upptäcktes och användes af en dervisch eller en klosterprior, så mycket är dock visst, att dess användning ursprungligen utgick från Persien och Abyssinien. Först år 1459 blef det inhemskt i Egypten. Efter eröfringen af detta land införde Selim år 1517 kaffedrickningen i Konstantinopel, oaktadt några sultaners stränga förbud och den fördömelse, hvarmed flere religionsifrare hotade kaffedrickarne.

Den på téet i Amerika lagda skatten bragte detta land i uppror, och dess afsöndrande från England inträffade. Äfven kaffet har framkallat en revolution. Stängandet af de offentliga kaffehusen i Kairo hade blodiga uppträden till följd; men mocka-amatörerna segrade, liksom senare tetricarne.

Tiden för den arabiska kaffebönans införande i Europa är bekant. Rouwaloff (år 1589), P. Alpin (1591), Bacon af Werulam (1614) och Meisner (1621) omnämna redan kaffet. Men först år 1645 visade sig kaffet i Italien såsom handelsartikel i de merkantila förbindelserna med Egypten och Turkiet.

I London öppnade man de första kaffehusen år 1652, och i Paris 1669. Ett skålpund mocka-kaffe kostade då öfver hundra riksdaler.

Nienhoff, holländsk gesandt i Kina, var den förste, som försökte att blanda denna dryck med mjölk.

År 1675, då Carl II besteg Carl I:s blodiga tron, räknade man i London redan 3,000 kaffehus. Besökarnes af dessa anstalter politis-

ka åsigter måste dock hafva mycket misshagat konungen, ty han gaf befallning att stänga samtliga kaffehusen. I Frankrike hvarken blef kaffebönan så hastigt antagen, ej heller blef hon förvisad, såsom i England. Först då Voltaire besjög kaffet och Procope öppnade sina salar för njutningen af denna dryck, kom det på modet och åstadkom en vigtig förändring inom de njutbara vätskornas område.

Mot slutet af adertonde århundradet öfverflyttade holländarne kaffebusken från Mocka till Java, Batavia och Amerika. År 1713 skänkte general Resson en planta deraf till botaniska trädgården (*Jardin des plantes*) i Paris. År 1720 blef i samma hufvudstad en planta öfverlemnad åt herr Declieux, för att med största sorgfällighet bringa den samma till ön Martinique. Som resan dit varade ganska länge, så skulle den späda plantan hafva förtorkats, om icke den samvetsgranne öfverbringaren afknappat sin egen ration sött vatten, för att regelmessigt och tillräckligt kunna vattna den. Herr Declieux' omsorg blef rikligt belönad, då kaffetträdet genom denna planta utbreddes öfver Martinique, Guadeloupe och San Domingo och småningom blef en mäktig häfstång för dessa öars blomstring och rikedom.

Kaffesorterna låta, efter de trakter hvarifrån de härstamma, indela sig i trenne hufvudsorter, nämligen:

1) *Arabiskt*. Hit hörer Mocka-kaffet, med grönaktiga eller blekbruna, på ena sidan flata, ungefär $\frac{1}{4}$ tum långa bönor.

2) *Ostindiskt*. Detta liknar i allmänhet de största bönorna af $\frac{1}{4}$ – $\frac{1}{3}$ tums längd. De bästa sorterna af detta äro följande, nämligen: det så kallade *Java-kaffet*, med glänsande bönor af gul, brun, blå och grön färg (de minsta af dessa blifva ofta utsökta och sålda för Mocka-kaffe); *Menado-kaffet*, från ön Celebes, med mycket stora, brunaktiga bönor; *Manilla-kaffet*, bestående af grönaktiga, matta bönor, delvis

ännu beklädda med sin silfvergråa frökapsel, samt *Bourbon-kaffet*, med mycket stora, hvitskiftande, aflånga, åt ena ändan smalnande bönor af ringa arom.

3) *Amerikanskt*. Af detta anses såsom bäst *Surinam-kaffet*, med breda, grönaktiga, ofta i ena ändan spruckna bönor; äfven *Cayenne-kaffet* är ett af de bättre slagen, ehuru ej mycket i handeln förekommande; *Santes-kaffet*, från Brasilien, har blekbruna, till en del i rödbrun frökapsel liggande bönor. För öfrigt förekomma flera andra sorter, benämnda efter de resp. produktionsorterna, alla af mindre värde.

Som bekant, är Mocka-kaffet det bästa, och det amerikanska (deribland det hos oss allmänt i handeln förekommande s. k. brasilkaffet) det sämsta. Ett undantag från det amerikanska är dock det i det inre af Peru producerade kaffet, hvilket, enligt Gerstäcker, är lika godt som det bästa mocka. Detta kommer dock icke till utförelse. Då emellertid här kan produceras en nästan obegränsad mängd kaffe, så, när en gång ångbåtsfarten på Amazonfloden blifver fri och dessa trakter blifva öppnade för världshandeln, hafva vi, visserligen i en långt aflägsen framtid, utsigt att, i stället för det afskyvärda brasilkaffet, få njuta af doftande »mocka» från Amerika.

Kaffebusken.

Viktiga ord och personer

Abyssinien.

Gammalt namn för dagens Etiopien.

Batavia.

Det finns flera platser med namnet Batavia. Det Batavia som nämns i texten är troligen det äldre namnet på Jakarta.

Declieux, Gabriel.

[1687–1774] Fransk sjöofficer och guvernör. Tjänstgjorde bland annat som guvernör för Guadeloupe i Västindien. Är mest känd som den som införde kaffet till de franska kolonierna.

Dervisch.

Samlingsnamn för en rad olika muslimska ordnar som liknar de kristnas munkväsenden. Den mest kända är de ”dansande dervischerna” i Mevleviorden.

Effendi.

En titel i det Osmanska riket. Användes framför allt av akademiker eller högre tjänstemän.

Gersträcker, Friedrich

[1816–1872] Tysk författare. Är framför allt känd för sina många reseskildringar från bland annat Amerika och Afrika.

Gesandt.

Gammaldags titel för dipomatiskt sändebud.

Homeros.

[700-talet f Kr] Författare till de båda historiska böckerna ”Iliaden” och ”Odysseen”. Det är dock osäkert när och om Homeros har levt.

Jardin des Plantes.

Den botaniska trädgården i Paris. Parken ligger kvar på sin ursprungliga plats och är i dag en populär sevärdhet.

Carl I.

[1600–1649] Kung över England, Skottland och Irland från 1625 till sin död 1649. Hans försök att inskränka parlamentets makt ledde till det engelska inbördeskriget. Karl I greps och satt fängslad, han avrättades 1649 för högförräderi.

Carl II.

[1630–1685] Kung över England, Skottland och Irland från 1649 till sin död år 1685. Betraktas i dag som en av Englands främsta kungar. Försökte gifta in sig i den svenska kungafamiljen men fick avslag på sitt frieri till änkedrottningen Hedvig Eleonora.

Menado.

Äldre stavning för staden Manado på ön Sulawesi i Indonesien.

Selim I.

[1470–1520] Sultan över Osmanska riket från 1512 tills sin död år 1520. Var en hänsynslös ledare och förgiftade både sina två bröder, fem brorsöner och sin far. Utökade riket genom ett framgångsrikt erövringskrig och tog över både Syrien, Palestina, Egypten och delar av Irak och Mesopotamien.

Skålpund.

Viktenhet. Ett skålpund är 425 gram.

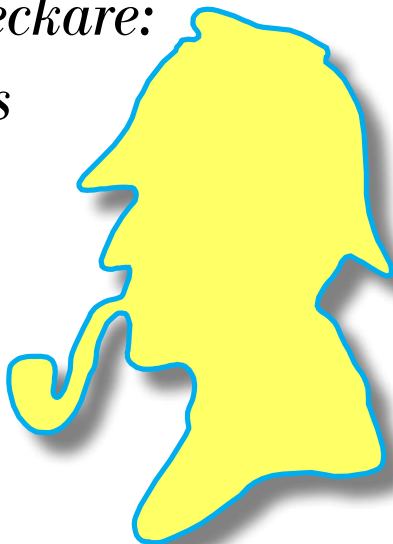
Voltaire.

[1694–1778] Fransk författare och filosof. Hans riktiga namn var François-Marie Arouet. Var ledamot av Franska Akademien från 1746 till sin död 1778. Är mest känd för sin roman "Candide" från 1759.

*Om du gillade den här e-boken
så kolla in våra deckare:*

- *Sherlock Holmes*
- *Filip Collin*
- *Leo Carring*
- *Asbjörn Krag*
- *Auguste Dupin*
- *Dick Donovan*

Mer info: www.klassiskadeckare.se